

2008-09-29

Jordbruksdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande gällande "Jordbruksverkets uppdrag att vidare utreda den veterinära organisationen", (Jo2008:2384).

Sammanfattning.

Jordbruksverket fick av regeringen den 5 juni 2008 i uppdrag att analysera två alternativa förslag om det framtida veterinärväsendet. Det ena skulle bygga på Veterinärutredningens huvudförslag om privatisering av distriktsveterinärsorganisationen, DVO. Det andra skulle bygga på att DVO i framtiden skulle samarbeta med privatpraktiserande veterinärer. Jordbruksverket har inte fullgjort detta uppdrag. Man har endast lämnat ett förslag som enligt Jordbruksverket skulle "öppna upp DVO för privatpraktiserande veterinärer".

Allmänt.

Staten har slagit fast att det ekonomiska bidraget till DVO skall vara oförändrat. I praktiken betyder detta att jämlika villkor mellan privata veterinärer och statligt anställda inte går att uppnå. Det kommer till exempel inte att finnas några medel för att ersätta de privata veterinärer som redan idag sköter en stor del av landets beredskapsverksamhet. Jordbruksverket föreslår att privata veterinärer skall kunna utföra officiella uppdrag och ingå i deras jourverksamhet. Privata veterinärer kommer då att fungera som ett bemanningsföretag. Jordbruksverket lyfter därmed över mindre attraktiva arbetsuppgifter såsom sitt åtagande om dygnstäckande service och officiella uppdrag på privata veterinärer.

Det är för oss uppenbart att Jordbruksverkets ställningstaganden beror på ovilja att ge upp den egna kommersiella verksamheten. Veterinärutredningen föreslår i huvudsak en privatisering men utesluter inte statliga bidrag där så erfordras. Utredningens förslag är kostnadseffektivt och får till följd att de statliga bidragen till Jordbruksverket minskar. Det borde inte förvåna någon att Jordbruksverket och de delar av veterinär-

kåren som gynnas ekonomiskt av rådande system argumenterar mot Veterinärutredningen.

Under normala omständigheter hade det varit helt i sin ordning att Jordbruksverket yttrat sig i detta läge. Att återremittera frågan till SJV känns absurt då riksdagen beslutat att utredningen skulle vara oberoende inte minst med anledning av Jordbruksverkets särintressen. Om inte Jordbruksdepartementet ser sig ha någon som helst skyldighet att efterkomma riksdagens intentioner blir Veterinärutredningen inget annat än en demokratiskt stickspår på en av departementet och verket uppgjord färdväg. Jordbruksverkets nu liggande förslag framstår som en taktisk obstruktion av Veterinärutredningens betänkande.

Det är vår bestämda uppfattning att det av ekonomiska skäl inte finns några som helst möjligheter att genomföra Jordbruksverkets "samarbetsförslag" i verkligheten.

Smittskyddet.

Jordbruksverkets huvudargument för att behålla DVO är att man kan bidra med ca 150 veterinärer vid ett akut utbrott av smittsam djursjukdom. Deras veterinärer påstås utgöra känselspröt för att upptäcka smittsam sjukdom, vara uthålliga, kompetenta och lätta att mobilisera. Dessa påståenden saknar substans. Organisationen består för närvarande av ca 340 veterinärer utspridda över hela landet som till 80 % arbetar med sjukvård av smådjur och häst. Dessa djurslag är i mycket liten grad aktuella vad avser smittsamma djursjukdomar och man kvalificerar därför inte till att utveckla de känselspröt som beskrivs. Distriktsveterinärer är personer med normala familjeförhållanden vilkas huvudsakliga sysselsättning består av häst- och smådjurspraktik och uppenbarligen saknar arbetsgivaren mandat att beordra arbete på annan ort. Detta gör dem obenägna att lämna denna verksamhet för att delta i bekämpningsarbete gällande nötkreatur, svin eller fåglar. Vid utbrottet av blåtunga hos idisslare under hösten 2008 visade det sig vara mycket svårt att mobilisera distriktsveterinärer. Chefen för organisationen vädjade via massmedia distriktsveterinärerna att ställa upp. (Bil 1). Tydligt har man inte tillgång till de 150 veterinärer i smittskyddsarbetet som man påstår. Man är vid alla utbrott beroende av extern hjälp från Statens Veterinärmedicinska Anstalt, den organiserade djurhälsovården eller från privatpraktiserande veterinärer. Man har inga som helst möjligheter att på egen hand klara ett utbrott. Det man kan bidra med är personal för relativt enkla uppgifter såsom vaccination och provtagning. Kostnaderna för de bekämpningsarbeten Jordbruksverket utfört är anmärkningsvärt höga, vid fågelinfluensautbrottet 2006 blev enligt SVT:s Rapportredaktion notan så hög som 200 000 SEK per död fågel. De 100 miljoner SJV får från staten är till för att hålla DVO på fötter, smittskyddsarbetet debiteras staten därutöver.

Enligt ViS:s smittskyddsutskott, (skrivelse till jordbruksdepartementet den 2007-10-22), är det betydligt effektivare ur alla synpunkter att kontraktera en lagom stor styrka med frivilliga veterinärer som åtar sig att vara i beredskap för att delta i bekämpningsarbete och att med lämpliga intervall erhålla adekvat utbildning. En sådan organisation

finns t.ex. i Danmark som har ett betydligt mer utsatt läge vad avser smittsamma djursjukdomar än Sverige.

Att organisera smittskyddet på detta sätt skulle bli billigare, betydligt mer kompetent, mer uthålligt och mer snabbinkallat än vad det är idag. Att Jordbruksverket vill att privatpraktiserande veterinärer skall delta i bekämpningsarbete gällande smittsamma djursjukdomar kan tolkas som att man inte vill ta risken att beordra sina anställda att delta i denna verksamhet.

Den statliga distriktsveterinärsorganisationen är ingen smittskyddsorganisation.

Djurskyddet.

När Jordbruksverket talar om djurskydd avser man i detta sammanhang den dygns- och rikstäckande beredskapen för vård av akut sjuka djur.

DVO redovisar inte självständigt djurskyddsarbete annat än som experthandräckning åt kommunala nämnder, en veterinärtjänst som även privata veterinärer kan stå för.

De statliga stationerna behandlar idag mellan en och två patienter per dygn och station på obekväm arbetstid vilket måste betraktas som förvånansvärt lite. Av den redovisning som lämnades till Veterinärutredningen framgick också att en stor del av dessa behandlingar, uppskattningsvis en tredjedel till hälften inte vara att betrakta som akutfall utan kunde ha väntat med att behandlas till ordinarie arbetstid. Jordbruksverket har inte någon kunskap om hur många akutfall privatpraktiserande veterinärer behandlar under obekväm arbetstid. Troligen är det så att privatpraktiserande veterinärer står för ca 90 % av alla behandlingar av akut sjuka djur under obekväm arbetstid i landet. Detta antagande styrks av att Jordbruksverket anger att man har en marknadsandel på 12 % som förväntas minska. Allmänheten uppsöker hellre ett djursjukhus eller privat klinik då man har ett akut sjukt djur.

Det finns redan idag möjlighet för privata veterinärer att delta i Jordbruksverkets beredskapsarbete. Men privata veterinärer vill inte delta i den typ av beredskapsarbete som Jordbruksverket bedriver. En av anledningarna till detta är att Jordbruksverket kräver att man skall behandla alla typer av djur vilket många veterinärer anser sig sakna såväl kompetens som utrustning för. En annan anledning är, som Veterinärutredningen konstaterar, att den statliga DVO slagit sönder veterinärmarknaden så att många veterinära privata företag är mycket små vilket i sin tur gör det omöjligt att, av arbetstidsskäl, ingå i en organiserad jourverksamhet. Privatiseras DVO ändras förutsättningarna radikalt och en mer specialiserad och mer kompetent beredskapsverksamhet kommer att kunna organiseras.

Mot bakgrund av det mycket ringa antal akutbehandlingar den statliga organisationen utför under obekväm arbetstid torde det innebära små problem att genomföra veterinärutredningens förslag om att först privatisera DVO i landets södra och mellersta delar för att i ett senare stadium, efter en utvärdering, om möjligt privatisera landets norra delar.

På grund av jordbrukets fortsatta struktumvandling till större och högteknologiska produktionsenheter ändras också betingelserna för veterinär medverkan. ViS förväntar sig att den delegerade djurägarbehandlingen kommer att öka och därmed behovet av besättningsveterinärer med specialkunskaper. Akutsjukvården inom t.ex. mjölkproduktionen kommer att minska på samma sätt som redan skett inom svinproduktionen. Ett visst behov av punktinsatser i akutsjukvården kommer emellertid att kvarstå. ViS är övertygade om att denna vård kan finansieras med djurförsäkringar. Om staten känner behov av att stötta näringen, vilket är troligt, kan försäkringspremien subventioneras med bidrag. Två väsentliga vinster uppkommer med detta system. Bidraget tillfaller näringen helt och hållet samtidigt som det blir konkurrensneutralt ur veterinär synpunkt. Med en distriktsveterinärorganisation som till 80 % riktar sin verksamhet mot fritidsdjur har näringen blivit den stora förloraren avseende det statliga bidraget.

Det bör också nämnas att Jordbruksverket idag har en så hög taxa vid akutbesök att ägare av animalieproducerande djur tvekar att anlita en statlig distriktsveterinär. Privata veterinärer är betydligt billigare att anlita. Kundrelationen mellan en privatpraktiserande veterinär och en animalieproducent gör det troligt att privata veterinärer, vilket man gör idag, även i framtiden subventionerar akutbehandlingar på jourtid av dessa djur.

Jordbruksverket är idag, av hänsyn till sin personal, tvungna att ha en viss överbemanning för att kunna bedriva beredskapsverksamhet. Det är för oss uppenbart att man av detta skäl vill låta privata veterinärer delta i beredskapsarbetet som, för Jordbruksverket, är olönsamt.

Den statliga distriktsveterinärorganisationen är ingen djurskyddsorganisation.

Kostnader och officiella uppdrag.

Jordbruksverket påstår upprepade gånger att det skulle bli dyrare för samhället om DVO avvecklas. Detta är inte korrekt. Enligt Jordbruksverket har man 12 % av marknaden. Om Jordbruksverket ansvarade för hela marknaden skulle det därmed åtgå 3500 veterinärer till en kostnad för samhället på 1 miljard om året. I landet finns totalt ca 2000 veterinärer - alla kategorier inberäknade. Det är svårt att förstå att en avveckling av DVO inte skulle medföra en avsevärd besparing av de 100 miljoner som SJV erhåller i bidrag. Vad dessa pengar används till har inte någon gång redovisats. Anledningen till att ingen redovisning har skett är troligtvis att dessa medel används till att subventionera DVO:s smådjurs- och hästverksamhet som upptar 80 % av DVO:s totala verksamhet. Det är för ViS mycket upprörande att statliga bidrag används på en konkurrensutsatt marknad som dessutom stor del finansieras via djurförsäkringar.

Redan idag kan privatpraktiserande veterinärer, om Jordbruksverket så önskar, få utföra officiella uppdrag. Privatpraktiserande veterinärer vill inte åta sig uppdrag av tillsynstyp eller myndighetsuppdrag då detta står i konflikt med relationen till kunden. ViS vill istället att myndighetsutövning skall utföras av veterinärer som inte får bedriva någon kommersiell djursjukvård. Totalantalet officiella uppdrag, 2,5 % av redovisade

förrättningar, är så litet att en mindre utökning av antalet länsveterinärer kan tillgodose behovet.

Det är för oss uppenbart att Jordbruksverket vill behålla sin DVO för att man tjänar pengar på den. Man får över 100 miljoner om året av staten i direkta driftsbidrag, man har monopol på smittskydd och kan skicka i stort sett hur stora fakturor som helst till staten efter ett utbrott av smittsam sjukdom. Man behöver inte på något sätt spara på kostnader eller konkurrera med andra aktörer. I årets budgetproposition föreslås ett bidrag på 150 miljoner SEK för bekämpande av smittsamma djursjukdomar.

Jordbruksverkets tillsynsverksamhet.

Jordbruksverkets distriktsveterinärer är statliga tjänstemän som bedriver myndighetsutövning innefattande tillsynsverksamhet. Samtidigt bedriver de kommersiell verksamhet. Distriktsveterinärerna avlönas via ett tantiemlönesystem som går ut på att Jordbruksverket och distriktsveterinären delar djurägarens arvode fifty-fifty. ViS anser att detta förhållande är otillbörligt.

Jordbruksverket har idag ansvar för tillsyn av alla landets veterinärer dvs. över sina egna anställda och över sina konkurrenter. Detta är inte acceptabelt.

Jordbruksverket har i egenskap av tillsynsmyndighet rätt att uttala sig i alla fall då en veterinär anmälts till ansvarsnämnden. Det finns då en uppenbar risk att uttalandets karaktär kan bero på om den anmälda veterinären är anställd av Jordbruksverket eller om denne är konkurrent till Jordbruksverket. Detta förhållande har anmälts till JK som hänvisade till resultatet av Veterinärutredningen. Om inte DVO avvecklas kommer frågan att tas upp igen.

Linklaters utredning. Bifogas)

Linklaters advokatbyrå, specialiserade på konkurrensrätt gällande EU-lagstiftningen, utredde 2005 Jordbruksverkets kommersiella veterinära verksamhet ur ett EU-perspektiv och kom då fram till att denna verksamhet var att betrakta som olaglig.

Om DVO inte avvecklas kommer frågan att anmälas till EU-domstolen.

Organiserad djurhälsovård.

Vi ser mycket positivt på Jordbruksverkets inställning att fler organisationer kan ges möjlighet att driva hälsokontrollprogram och att Jordbruksverket förbehålls rätten att driva obligatoriska hälsoprogram. Det är viktigt att främja svenskägda verksamheter. Slaktdjursavgifter för organiserad hälsokontroll skall antingen helt avskaffas eller komma respektive organisation som bedriver organiserad hälsokontroll till godo.

För ViS

Agneta Johnsson
Ordförande, ViS